

## Arbetsmarknadsutskottets betänkande

1984/85:9

om ny organisation för den särskilt anordnade arbetsmarknadsutbildningen m. m. (prop. 1984/85:59)

### Sammanfattning

Utskottet behandlar i detta betänkande proposition 1984/85:59 jämte tolv motioner som väckts med anledning av propositionen.

Utskottet tillstyrker regeringens principförslag till ny organisation för den särskilt anordnade arbetsmarknadsutbildningen (AMU). Den nya organisationen skall bestå av en central myndighet med begränsade uppgifter och en uppdragsmyndighet i varje län bestående av AMU-centra och filialer i resp. län. Den nya organisationen skall anordna utbildning som beställs av i första hand länsarbetsnämnderna men även av företag och förvaltningar. I sammanhanget avstyrker utskottet ett yrkande från vpk om avslag på regeringens förslag. Vpk:s representant i utskottet har reserverat sig på denna punkt.

Utskottet behandlar i övrigt med tillstyrkan av regeringens förslag:

*Målen för AMU.* AMU:s sociala roll betonas. (Reservation av vpk.)

*Målgrupper för AMU.* Här stryks under att utbildningen fortfarande i första hand är till för dem som drabbas av arbetslöshet även om redan anställda i ökad grad kan omfattas av AMU. Vpk föreslår i en reservation prioriteringar av de arbetslösa.

*Den regionala myndigheten.* Utskottet avstyrker i detta avsnitt bl. a. motioner som förordar en utökning av denna myndighets styrelse. Moderata samlingspartiet och folkpartiet förordar i en reservation att SACO/SR blir företrätt i styrelsen. Centerpartiet förordar samma sak i fråga om kommunerna/landstinget i resp. län.

*Den centrala myndigheten.* I detta avsnitt avstyrks en motion som motsätter sig en partssammansatt styrelse för myndigheten och en annan som förordar att myndigheten skall lokaliseras utanför Stockholm. Moderata samlingspartiet har reserverat sig i fråga om styrelsens sammansättning och centerpartiet i fråga om myndighetens lokalisering.

*AMU-lärarnas kompetens.* Utskottet förordar med anledning av ett antal motioner att samma behörighetskrav skall gälla som för lärartjänster på jämförbar nivå inom det allmänna skolväsendet men att vissa undantag får göras för att tillgodose AMU:s speciella behov. På denna punkt föreslår utskottet att riksdagen ger regeringen ett tillkännagivande.

*Elevsocial verksamhet.* Här stryks under denna verksamhets betydelse för ett gott studieresultat. Någon väsentlig förändring av verksamhetens omfattning föreslås inte. Folkpartiet och centerpartiet framhåller i en reservation att kvaliteten på den elevsociala verksamheten inte får försämrast.

*Finansiering och ekonomiska konsekvenser.* Utskottet tillstyrker regeringens förslag att den nya AMU-organisationen skall finansiera sin verksamhet med intäkter från utbildningen samt att ett driftbidrag övergångsvis skall utgå för vissa uppgifter. Utskottet avstyrker ett antal motioner som vill ha direkt anslagsfinansiering av delar av eller hela AMU-verksamheten (reservation av vpk).

### Propositionen

I propositionen föreslår regeringen, efter föredragning av statsrådet Leijon, att riksdagen skall

1. godkänna vad i propositionen anförts i fråga om riktlinjer för arbetsmarknadsutbildningen,
2. godkänna de i propositionen förordade riktlinjerna för organisationen för den särskilt anordnade arbetsmarknadsutbildningen att gälla fr. o. m. den 1 januari 1986,
3. godkänna vad i propositionen anförts om riktlinjer för finansiering av den nya AMU-organisationen,
4. bemyndiga regeringen att för chefen för AMU-organisationen inrätta en tjänst med beteckning CP,
5. bemyndiga regeringen att vidta de övergångsåtgärder som behövs.

### Motionerna

1984/85:177 av Iréne Vestlund m. fl. (s)

I motionen yrkas att riksdagen beslutar att hos regeringen begära att den i proposition 1984/85:59 aviserade organisationskommittén ges i uppdrag att, med beaktande av vad som i denna motion anförts, ytterligare pröva hur den framtida elevsociala verksamheten skall utformas.

1984/85:178 av Inger Hestvik (s)

I motionen yrkas att riksdagen beslutar att hos regeringen begära att den i proposition 1984/85:59 föreslagna organisationskommittén får i uppdrag att vid ställningstagandet till frågan om lokaliseringsort för den centrala myndighetens kansli beakta vad som i motionen anförts beträffande Borlänge.

1984/85:179 av Lars Werner m. fl. (vpk)

I motionen yrkas

1. att riksdagen beslutar avslå proposition 1984/85:59,

2. att riksdagen med hänvisning till vad som anförs i propositionen hemställer om nytt förslag till förändringar inom arbetsmarknadsutbildningen,

3. att riksdagen – i händelse av bifall till propositionen – beslutar uttala sig för att arbetsmarknadsutbildningen inom AMU för att garantera kontinuitet, kvalitet och bredd skall finansieras genom direkta anslag över statsbudgeten,

4. att riksdagen – i händelse av bifall till propositionen – beslutar uttala sig för att de lärartjänster som skall inrättas inom den nya myndigheten skall ha samma behörighetskrav som gäller inom det allmänna skolväsendet,

5. att riksdagen – i händelse av bifall till propositionen – beslutar uttala sig för att prioriterade målgrupper inom den samhällsfinansierade arbetsmarknadsutbildningen även fortsättningsvis bör vara de som är arbetslösa eller som löper risk att bli arbetslösa,

6. att riksdagen – i händelse av bifall till propositionen – beslutar uttala sig för att arbetsmarknadsutbildningen inte annat än undantagsvis bör förläggas till reguljära arbetsplatser.

*1984/85:180* av Lars Gustafsson (s) och Birgitta Johansson (s)

I motionen yrkas

1. att riksdagen godkänner vad som i motionen anförts i fråga om riktlinjer för arbetsmarknadsutbildningens mål (avsnitt 2),

2. att riksdagen godkänner vad som i motionen anförts i fråga om riktlinjer för finansiering av den nya AMU-organisationen beträffande central administration, utvecklingsarbete, personalutbildning, utrustning och elevsocial verksamhet.

*1984/85:181* av Lars Gustafsson (s)

I motionen yrkas

1. att riksdagen beslutar att lokalisera den centrala AMU-myndigheten till Stockholmsregionens södra del, Tyresö eller Botkyrka kommuner,

2. att riksdagen som riktlinjer för organisationskommittén uttalar vad i motionen anförts om lärarbehörighet samt lärarnas anställnings- och arbetsförhållanden.

*1984/85:182* av Anita Johansson m. fl. (s)

I motionen yrkas att riksdagen beslutar att hos regeringen begära att den centrala myndigheten för den särskilt anordnade arbetsmarknadsutbildningen lokaliseras till Tyresö eller Botkyrka.

*1984/85:183* av Jan Hyttring (c)

I motionen yrkas att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om det centrala kansliets lokalisering till Värmland.

1984/85:184 av Elver Jonsson m. fl. (fp)

I motionen yrkas

1. att riksdagen beslutar som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen sägs om vikten av att den pedagogiska kompetensen upprätthålls och utvecklas inom AMU och att kursplanerna utformas så att AMU-elevernans utbildning bedöms likvärdig med gymnasieskolans på arbetsmarknaden,

2. att riksdagen beslutar som sin mening ge regeringen till känna vad som framhålls i motionen om kraven på konkurrensneutralitet när det gäller kostnaderna för olika utbildningsanordnare,

3. att riksdagen beslutar som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen sägs om vikten av att tillräckliga resurser ställs till AMU:s förfogande för att med elevsociala åtgärder stödja dem som har den svagaste ställningen på arbetsmarknaden,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som sägs i motionen om vikten av att köpa utbildning från företag och gymnasieskola i avsikt att skapa flexibilitet,

5. att riksdagen beslutar att chefen för regionskansliet skall utses av den regionala styrelsen,

6. att riksdagen beslutar att även SACO/SR skall beredas plats i de regionala styrelserna.

1984/85:185 av Arne Fransson m. fl. (c)

I motionen yrkas

1. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som anförts beträffande organisationskommitténs arbetsuppgifter vad gäller

- a) den regionala styrelsen för AMU-organisationens sammansättning,
- b) den regionala organisationens frihet gentemot den centrala styrelsen,
- c) samordning och samutnyttjande av utbildningsresurser,

2. att riksdagen beslutar uttala sig för att regeringen, efter förslag från länsorgan i enlighet med det anförda, utser den regionala AMU-organisationens styrelse,

3. att riksdagen beslutar uttala sig för att vid val av lokaliseringsort för det centrala kansliet Stockholmsområdet inte skall komma i fråga.

1984/85:186 av Börje Stensson (fp)

I motionen yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen sägs om krav på behörighet för lärare och särskilda resurser för bibehållande av sociala mål i arbetsmarknadsutbildningen,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen sägs om en egen basorganisation för den nya myndigheten.

1984/85:187 av Kerstin Nilsson m. fl. (s)

I motionen yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen

anförts om att organisationskommittén beaktar personalorganisationernas krav i omorganisationen,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att bland de utbildningsanordnare som AMU-organisationen samverkar med även inkluderas folkhögskolorna,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att därest samnordiska Nordkalottens AMU-center inte passar i den nya organisationen, frågan om eget huvudmannaskap prövas.

1984/85:188 av Alf Wennerfors m. fl. (m)

I motionen yrkas

1. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om AMU:s fristående karaktär i konkurrenshänseende gentemot andra utbildningsgivare,

2. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om principerna för styrelsesammansättning på regional och central nivå,

3. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om den principiella ansvarsfördelningen mellan arbetsmarknadsutbildningsmyndigheter och skolväsendet,

4. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om behörighetskrav, fortbildning samt arbetstidsreglering för lärarna,

5. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om principerna för en vidareutveckling av arbetsmarknadsutbildningen.

## Bakgrund

Arbetsmarknadsutbildningen (AMU) har under senare år varit föremål för en omfattande utredningsverksamhet. På grundval av förslag av kommittén för arbetsmarknadsutbildning och företagsutbildning (KAFU) i betänkandet (SOU 1983:22) Utbildning för arbetslivet lade regeringen fram förslag i 1984 års budgetproposition som rörde bl. a. målen för AMU, målgrupper för samma utbildning och åldersvillkor för tillträde till AMU. Riksdagen biföll regeringens förslag (AU 1983/84:21 s. 72 f., rskr 228).

När det gällde organisationen följde regeringen inte KAFU:s förslag utan gav AMS i uppdrag att i samråd med statskontoret, riksrevisionsverket och skolöverstyrelsen vidareutveckla det. AMS redovisade sitt uppdrag under våren 1984, vilket efter remissbehandling nu ligger till grund för proposition 59.

Förslaget till ny organisation för den särskilt anordnade arbetsmarknadsutbildningen dvs. utbildningen vid AMU-centra och deras filialer innebär att denna utbildning får en egen organisation fristående från både arbetsmarknadsverket och skolöverstyrelsen. Den nya AMU-organisationen föreslås ha

en uppdragsmyndighet i varje län med ansvar för att driva verksamheten samt en central myndighet med begränsade uppgifter. De nya uppdragsmyndigheterna skall anordna utbildning som beställs av i första hand länsarbetsnämnderna men får också möjlighet att mot ersättning förmedla utbildning och utbildningstjänster till företag och förvaltningar.

Den regionala uppdragsmyndigheten föreslås bestå av ett mindre regionkansli samt länets AMU-centra och filialer. Huvuduppgift skall vara att driva utbildningsverksamheten med bästa möjliga utbildningsresultat och ekonomiska utfall. Verksamheten skall ledas av en styrelse som utses av den centrala AMU-myndighetens styrelse.

Styrelsen för den centrala myndigheten skall enligt förslaget utses av regeringen. Styrelsens främsta uppgifter skall vara att ansvara för uppföljning dels av kvaliteten i utbildningen, dels av de ekonomiska resultaten.

Utbildningen föreslås bygga på kursplaner som har utarbetats efter samråd med arbetsmarknadens parter och med skolöverstyrelsen (SÖ). Resp. uppdragsmyndighet får möjlighet att anpassa de centralt fastställda kursplanerna efter regionala behov och utarbeta försökskursplaner.

AMU-organisationen tilldelas övergångsvis ett särskilt driftbidrag att användas för bl. a. utvecklingsarbete, personalutbildning och marknadsföring.

Den elevsociala verksamheten avses bli finansierad genom anslag till arbetsmarknadsstyrelsen (AMS).

Samarbete mellan AMU och det ordinarie utbildningsväsendet förekommer redan i dag. Nu föreslås en utökad samordning främst med komvux vad gäller allmän teoretisk utbildning inför planerad yrkesutbildning. Vidare föreslås att såväl länsarbetsnämnden som den regionala AMU-organisationen skall vara representerade i det regionala samråd som läns skolnämnderna skall ta initiativ till. Ansvaret för den grundläggande utbildningen av vuxna zigenare flyttas över till grundvux, som tillförs resurser som motsvarar denna grundutbildnings nuvarande omfattning inom AMU.

Omorganisationen skall genomföras inom ramen för befintliga resurser. På sikt skall den leda till minskade kostnader för staten. En organisationskommitté avses bli tillkallad för att förbereda omorganisationen av AMU. Den nya organisationen förutsätts träda i kraft den 1 januari 1986.

Utbildningsutskottet har yttrat sig över de delar av propositionen och aktuella motioner som rör kvaliteten på AMU, ansvar för kursplaner och lärarnas kompetens samt samarbetet med det övriga utbildningsväsendet m. m. Yttrandet har fogats som bilaga till detta betänkande.

## Utskottet

### *Fråga om avslag på proposition 59*

Utskottet behandlar inledningsvis förstahandsyrkandet i vpk:s partimotion 179 om avslag på proposition 59. Vpk framför i motionen som grund för

avslag en allmän kritik av propositionens förslag när det gäller målgrupper för utbildningen, den nya organisationen, finansieringen av AMU m. m.

Utskottet kommer att behandla dessa olika delfrågor i det följande men kan redan här förutskicka att dess ställningstagande på de olika punkterna inte kommer att ge underlag för ett avstyrkande av propositionens förslag i dess helhet. Något behov av att – som även föreslås i motion 179 – begära att regeringen skall återkomma till riksdagen med ett nytt förslag till förändringar inom AMU föreligger därför inte. Utskottet avstyrker mot den bakgrunden motion 179 i denna del.

### *Målen för AMU*

Det erinras i propositionen om att AMU är ett arbetsmarknadspolitiskt medel som har stabiliseringspolitiska, fördelningspolitiska och tillväxtpolitiska mål. Dessa mål fastställdes av riksdagen år 1975 (prop. 1975:45, InU 1975:14) och bör enligt propositionen ligga fast.

AMU är också en del av samhällets vuxenutbildning, vars allmänna mål i propositionen sammanfattas på följande sätt:

1. att överbrygga utbildningsklyftorna och därigenom verka för ökad jämlikhet och social rättvisa,
2. att öka vuxnas förmåga att förstå, kritiskt granska och medverka i kulturellt, socialt och politiskt liv och därigenom bidra till det demokratiska samhällets utveckling,
3. att utbilda vuxna för varierande arbetsuppgifter, medverka till arbetslivets förändring och bidra till full sysselsättning och därigenom främja utveckling och framsteg i samhället samt
4. att tillgodose vuxnas individuella önskemål om vidgade studie- och utbildningsmöjligheter och ge dem tillfälle att komplettera ungdomsutbildningen.

För AMU:s del utgör enligt propositionen den tredje punkten det övergripande målet. Övriga allmänna mål för vuxenutbildningen är när det gäller AMU underordnade detta övergripande mål vilket ger AMU dess särart. Utbildningen inom AMU skall inriktas mot ett bestämt yrke och inte mot ett bredare yrkesområde. Utbildningen inom AMU bör därför vara kortare och mera koncentrerad än fullständig utbildning på gymnasieskolans yrkesinriktade linjer.

Vpk kritiserar i motion 179 de framförda målformuleringarna och menar att AMU:s fördelningspolitiska mål, som innebär stöd för dem som har den svagaste ställningen på arbetsmarknaden, skjuts i bakgrunden till förmån för de tillväxtpolitiska målen.

Lars Gustafsson (s) och Birgitta Johansson (s) anser i motion 180 att AMU:s övergripande mål har fått en alltför snäv formulering. De menar att det finns en risk för att de fördelningspolitiska målen inte får den framträdande plats som avsågs i 1975 års beslut. Punkterna 1 och 2 i ovanstående

sammanställning över målen för vuxenutbildningen bör därför också ingå som övergripande mål för AMU enligt deras mening.

I motion 186 av Börje Stensson (fp) hävdas att AMU:s ursprungliga mål att överbrygga utbildningsklyftor och verka för en ökad jämlikhet riskerar att trängas i bakgrunden när utbildningsutbudet skall ges på i huvudsak "affärsmässiga villkor". De sociala målen bör enligt motionären bibehållas.

Utskottet vill först framhålla att målen för AMU som sägs i propositionen bör ligga fast, vilket också konfirmerades genom riksdagens beslut våren 1984 med anledning av regeringens förslag rörande AMU i budgetpropositionen. Det fördelningspolitiska och sociala målet kommer främst till uttryck i de grundläggande villkoren för tillträde till AMU – dvs. att vara arbetslös eller löpa risk för arbetslöshet eller ha en svag ställning på arbetsmarknaden. En utbildning som leder till att en arbetslös får sysselsättning – vilket normalt är följden av AMU – är med hänsyn till den stora roll arbetet spelar för individen en mycket angelägen åtgärd från sociala och fördelningspolitiska utgångspunkter. Som utskottet ser det bör inte formuleringarna i propositionen i denna del tolkas som någon nedprioritering av AMU:s sociala roll. AMU:s fördelningspolitiska syften bör ligga fast. Utskottet återkommer till frågan vid behandling av målgrupperna för AMU nedan. Det anförda innebär att aktuella delar av motionerna 179, 180 och 186 inte behöver föranleda någon åtgärd från riksdagens sida. Propositionen tillstyrks i motsvarande del av utskottet.

### *Målgrupper för AMU*

Riksdagen beslutade våren 1984 på förslag av regeringen att målgrupperna för AMU skulle utvidgas något. Det betonades att arbetsmarknadsutbildningen i första hand är till för dem som drabbas av arbetslöshet eller i övrigt har en svag ställning på arbetsmarknaden. Men redan anställda skall enligt beslutet komma i fråga för AMU om de löper särskilt stor risk för omställningsproblem eller om AMU avser fort- och vidareutbildning för att motverka s. k. flaskhalsproblem inom industrin.

Denna utvidgning av AMU:s målgrupper kritiserar i vpk:s partimotion 179. I motionen framhålls att eftersom man kan utgå från att AMU:s totala resurser är begränsade och inte på långt när motsvarar behovet, innebär den föreslagna förändringen att resurser tas från de arbetslösa och överförs till andra grupper.

Enligt utskottets mening är det självfallet så att AMU i första hand är till för dem som drabbats av arbetslöshet eller i övrigt har en svag ställning på arbetsmarknaden. Det framgår också av riksdagens tidigare beslut. Samtidigt är det naturligtvis angeläget att AMU kan medverka till att underlätta de strukturförändringar som är nödvändiga i företagen och underlätta tillväxt i ekonomin genom att höja arbetskraftens kompetens och kunnande. Utbildning med sådant syfte är inte ny för AMU. Bristyrkesutbildningen har



sålunda periodvis haft en betydande omfattning. Det nya är närmast att AMU mera regelmässigt skall kunna omfatta redan anställda personer. Syftet härmed är att stärka näringslivet och att motverka framtida sysselsättningsproblem och ligger väl i linje med den utveckling av de arbetsmarknadspolitiska medlen mot ökad inriktning på näringslivet som utskottet i andra sammanhang förordat. Det måste emellertid ankomma på den myndighet, dvs. länsarbetsnämnden, som kommer att upphandla AMU att göra en sådan avvägning vid köp av utbildning av olika slag att inte de arbetslösa och svagas behov av utbildning eftersätts. Utskottet avstyrker med det anförda motion 179 i denna del.

### *Principerna för ny AMU-organisation*

Regeringens förslag innebär att AMU får en egen organisation fristående från både arbetsmarknadsverket och skolöverstyrelsen. En uppdragsorganisation bildas som byggs upp av en uppdragsmyndighet i varje län samt en central myndighet med begränsade uppgifter. De nya uppdragsmyndigheterna för AMU skall anordna utbildning som beställs av i första hand länsarbetsnämnderna. Detta innebär att AMU-organisationen kommer att arbeta i konkurrens med andra utbildningsanordnare.

Alf Wennerfors m. fl. framför ingen direkt kritik i motion 188 mot regeringens principer för ny AMU-organisation men stryker under att det är nödvändigt att de regionala arbetsmarknadsmyndigheterna skall ha möjlighet att upphandla utbildningstjänster hos även andra utbildningsanordnare samt att den nya organisationen tillhandahåller sin utbildning på kvalitets- och kostnadsmässigt konkurrenskraftiga villkor. Först i en sådan reell konkurrenssituation finns det enligt motionärerna förutsättningar för den nya AMU-organisationen att fungera effektivt och flexibelt.

Utskottet noterar för sin del att syftet med den nya organisationen är att behovet av AMU skall kunna tillgodoses på ett mera flexibelt sätt samt att de nya uppdragsmyndigheterna kommer att arbeta i konkurrens med andra utbildningsanordnare. Utskottet vill emellertid samtidigt poängtera att det förhållandet att utbildningen skall upphandlas i konkurrens mellan flera utbildningsanordnare inte får leda till att de sociala målen åsidosätts – vilket utskottet berört i det föregående – eller till att utbildningens kvalitet försämras. Utskottet återkommer till den senare frågan nedan. Motion 188 behöver i denna del inte föranleda någon åtgärd. Regeringens förslag tillstyrks.

### *Den regionala organisationen*

Enligt propositionen skall den regionala uppdragsmyndigheten bestå av ett mindre regionkansli samt länets AMU-centra och filialer. Regionkansliet skall ledas av en chef som utses av regeringen efter förslag från den centrala

styrelsen. Regionchefen skall inför styrelsen svara för ledningen av den operativa verksamheten. Den regionala organisationens huvuduppgift skall vara att driva utbildningsverksamheten med bästa möjliga utbildningsresultat och ekonomiska utfall inom givna ramar. Utbildningen skall i större utsträckning än f. n. helt eller delvis kunna förläggas till företag.

Den regionala uppdragsmyndigheten skall ledas av en styrelse som utses av den centrala myndighetens styrelse. I fråga om den regionala styrelsens sammansättning föreslår regeringen att företrädare för LO, TCO och SAF bör ingå samt vidare representanter för länsarbetsnämnd och läns skolnämnd. Det framhålls som viktigt att det i styrelsen finns sakkunskap från företagssektorn.

*Sammansättningen av uppdragsmyndighetens styrelse* tas upp i motionerna 184 och 188. I motion 184 av Elver Jonsson m. fl. (fp) framhålls att behovet av kompletteringsutbildning finns på alla nivåer och i stigande grad också hos de långtidsutbildade bland SACO/SR:s medlemmar. Den senare organisationen bör därför vara företräd i den regionala styrelsen.

I moderata samlingspartiets kommittémotion 188 anförts att man i och för sig hyser principiell tveksamhet till partssammansatta styrelser för statliga myndigheter men detta accepteras likväl när det gäller den regionala uppdragsmyndighetens styrelse. Dock föreslås av samma skäl som anförts i motion 184 att SACO/SR skall vara företräd i denna styrelse.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag när det gäller sammansättningen av den regionala uppdragsmyndighetens styrelse av de skäl som närmare utvecklas i propositionen. Motionerna 184 och 188 avstyrks i motsvarande delar.

Arne Fransson m. fl. (c) föreslår i motion 185 att den organisationskommitté som skall arbeta med regeringsförslagets genomförande skall pröva om inte den *regionala styrelsen* bör ges en *bättre politisk förankring i länet* genom representation från kommunerna eller från landstinget. Det framhålls vidare att kommittén i sitt arbete bör tillgodose den regionala friheten så långt som möjligt.

Utskottet kan i och för sig instämma i kravet att man i det fortsatta arbetet skall, liksom enligt regeringsförslaget, bevaka möjligheterna att ge de regionala uppdragsmyndigheterna så stor frihet som möjligt. Det får emellertid enligt utskottets mening inte ske på bekostnad av utbildningens kvalitet. Det skall finnas möjligheter till regionala anpassningar av utbildningen, men kravet måste vara att den håller hög kvalitet i alla delar av landet. Utskottet återkommer till denna fråga vid behandlingen av kursplanerna för AMU i det följande. När det gäller ökad politisk förankring vill utskottet peka på att det i fråga om myndigheter som avser uppgifter på det arbetsmarknadspolitiska området, vartill AMU räknas, finns en mångårig, framgångsrikt prövad tradition att parterna på arbetsmarknaden ingår i styrelsen för resp. verksamhet. Utskottet är inte berett att frånga denna

princip i detta fall och vill heller inte förorda en utökning av styrelsen. Motion 185 avstyrks därför i denna del.

I motion 185 tas också upp frågan om *hur styrelserna för de regionala uppdragsmyndigheterna skall utses*. I motionen föreslås att regeringen skall göra detta efter förslag från länsnivån.

Som framhålls i propositionen är decentralisering en bärande tanke för organisationsförslaget. De regionala behoven skall styra inriktningen av verksamheten. Samtidigt är det avsikten att den centrala styrelsen skall ha ett övergripande ansvar för bl. a. samordning, uppföljning och personalutbildning. Det är därför enligt utskottets mening naturligt att den centrala styrelsen utser de regionala myndigheternas styrelser, i synnerhet som den centrala myndigheten och de regionala myndigheterna kan ses som integrerade delar i en gemensam organisation. Motionen avstyrks därför på denna punkt.

Utskottet tar slutligen i detta avsnitt upp ett yrkande i motion 184 av Elver Jonsson m. fl. (fp) som rör *utseendet av chef för den regionala myndigheten*. Motionärerna föreslår att chefen för myndigheten skall utses av den regionala styrelsen och inte av regeringen såsom förordas i propositionen.

Utskottet finner det naturligt att chefen för AMU-verksamheten i resp. län står i motsvarande ansvarsförhållande till sin styrelse som länsarbetsdirektören gör i förhållande till länsarbetsnämnden. Detta leder till att chefen för den regionala myndigheten i enlighet med regeringens förslag bör utses av regeringen. Motion 184 avstyrks därför i motsvarande del.

Vad som i övrigt föreslås i fråga om den regionala organisationen för AMU tillstyrks av utskottet.

### *Den centrala myndigheten*

I propositionen förordas att den centrala myndigheten skall ha som främsta uppgift att ansvara för uppföljning av utbildningens kvalitet och det ekonomiska resultatet av verksamheten. Till uppgifterna hör också att fatta beslut om de kursplaner som skall ligga till grund för utbildningen samt att besluta om grunderna för prissättningen hos de regionala myndigheterna. Den centrala myndigheten skall ledas av en styrelse som enligt propositionen skall utses av regeringen. I styrelsen skall ingå representanter för de centrala parterna på arbetsmarknaden – LO, TCO, SACO/SR och SAF –, expertmyndigheterna SÖ och AMS samt ledamöter med erfarenheter från företagssektorn. Även Landstingsförbundet och Svenska kommunförbundet bör enligt förslaget vara representerade. Den centrala myndigheten skall vidare ha ett litet kansli med huvudsakligen ledande, rådgivande och samordnande funktioner. En tjänst som verkschef för AMU-organisationen föreslås bli inrättad. Den tidigare nämnda organisationskommittén kommer att få i uppdrag att överväga den lämpligaste lokaliseringen av den centrala myndigheten. Regeringen avser återkomma med förslag i den senare frågan under våren 1985.

*Rättelse:* S. 29, raderna 2 och 3 Ändring av namnunderskrifterna.

Utskottet tar först upp frågan om *sammansättningen av den centrala myndighetens styrelse*.

Moderata samlingspartiet anför i kommittémotion 188 att man i princip är motståndare till att intresseorganisationer såsom arbetsmarknadens parter är representerade i statliga styrelser. Denna typ av representation innebär enligt motionärerna en fara för att Sverige utvecklas till ett korporativistiskt samhälle. Ett undantag görs i motionen för den regionala styrelsen vilket har framgått av redovisningen i det föregående, men när det gäller den centrala styrelsen finns det enligt motionärerna inte anledning göra något undantag. Den senare styrelsen bör ha en bred partsbunden representation av personer som har kunskaper om och erfarenheter av utbildning och arbetsmarknad. Samverkan med arbetsmarknadens parter föreslås ske i ett referensorgan.

Utskottet vill som sin uppfattning framhålla att det är angeläget att den arbetsmarknadspolitiska medelsarsenalen kan hanteras i samförstånd med parterna på arbetsmarknaden. Det är därför naturligt att de också får medverka när det gäller AMU med dess ökande betydelse som arbetsmarknadspolitisk åtgärd. En sådan ordning ligger också väl i linje med vad som sägs i den av Sverige ratificerade konvention nr 150 från internationella arbetsorganisationen (ILO) om arbetsmarknadsförvaltning, dess roll, uppgifter och organisation. Med det anförda avstyrker utskottet motion 188 i den delen och tillstyrker regeringens förslag.

*Den centrala myndighetens lokalisering* tas upp i fem motioner. Arne Fransson m. fl. (c) yrkar i motion 185 att riksdagen som sin mening skall uttala att det centrala kansliet, i enlighet med tidigare riksdagsbeslut i egenskap av ny myndighet skall lokaliseras utanför Stockholmsområdet. Övriga här aktuella motioner har yrkanden om att den centrala myndigheten skall lokaliseras till en viss ort eller region. Sålunda föreslås i motion 178 av Inger Hestvik (s) lokalisering till Borlänge, i motion 181 av Lars Gustafsson (s) lokalisering till Tyresö eller Botkyrka kommuner i södra Stockholmsregionen, i motion 182 av Anita Johansson m. fl. (s) lokalisering likaså till Tyresö eller Botkyrka kommuner samt i motion 183 av Jan Hyttring (c) lokalisering till Värmland.

Utskottet finner det lämpligt att organisationskommittén som föreslås i propositionen överväger frågan om den centrala myndighetens lokalisering samt att regeringen därefter återkommer med förslag till riksdagen. Utskottet vill i sammanhanget erinra om sina tidigare uttalanden när det gäller prioriteringsordningen vid fortsatt omlokalisering och decentralisering av statlig verksamhet:

1. Skogslänen
2. Sydöstra Sverige och Sjuhäradsbygden.

Utskottet är inte berett att nu göra några andra uttalanden i lokaliseringsfrågan. Motionerna 178, 181, 182, 183 och 185 avstyrks därför i aktuella delar.

Regeringens förslag i övrigt beträffande den centrala myndigheten innefattande även inrättandet av en tjänst som chef för nämnda myndighet tillstyrks utan ytterligare kommentar av utskottet.

### *Utbildningen*

I propositionen föreslås som framgått av det föregående att den centrala AMU-myndigheten skall ha ett ansvar för kvaliteten i utbildningen. De kurser som AMU-organisationen anordnar för arbetsmarknadsverkets räkning skall därför bygga på kursplaner som har beslutats av den centrala myndighetens styrelse. Det förutses att kursplanerna skall i ökad grad bli modulindelade. Den regionala uppdragsmyndigheten skall ha möjlighet att anpassa de centralt fastställda kursplanerna efter regionala behov genom att lägga till eller byta ut moment eller moduler. Den regionala myndigheten skall också få möjlighet att utarbeta försökskursplaner och bedriva utbildning i enlighet med dessa under en viss tid. Vid arbetet med kursplanerna i länen skall liksom hittills samråd ske med de kursnämnder som finns för olika yrken och yrkesområden.

*Kursplanerna för AMU* tas upp i två motioner. I moderata samlingspartiets kommittémotion 188 anføres i denna del att AMU:s viktigaste uppgift skall vara att ordna korta yrkesutbildningskurser samt att kursutbudet måste renodlas. Vidare framhålls att en flexibel organisation som snabbt kan reagera på skiftande behov förutsätter att de regionala myndigheterna har full rätt att ta fram sina egna kursplaner. De centralt utarbetade kursplanerna bör endast tillhandahållas som service. Elver Jonsson m. fl. (fp) anser i motion 184 beträffande kursplanerna att de bör utformas så att eleverna i AMU ges motsvarande möjligheter på arbetsmarknaden som gymnasieskolans elever.

Enligt utskottets mening finns det problem i avvägningen mellan å ena sidan kraven på en långtgående decentralisering av utbildningsansvaret inom den nya AMU-organisationen och å andra sidan kraven på upprätthållande av en hög kvalitet på utbildningen. Ansvar för utbildningens kvalitet skall enligt regeringens förslag åvila den centrala myndigheten samtidigt som ansvaret för genomförande av utbildningen decentraliseras. Kursplanerna måste enligt utskottets mening bli det instrument genom vilket den centrala myndigheten skall kunna garantera en hög kvalitet på AMU över hela landet. Utskottet stödjer mot den bakgrunden regeringens förslag att AMU även i fortsättningen skall utformas utifrån centralt fastställda utbildningsplaner. Utbildningsutskottet anför i sammanhanget att det betraktar det föreslagna samarbetet mellan SÖ och den nya centrala myndigheten som ett viktigt och angeläget led i strävan efter kvalitet i utbildningen. Arbetsmarknadsutskottets slutsats på denna punkt blir att kursplanerna inte kan ses enbart som service åt de regionala uppdragsmyndigheterna som föreslås i motion 188. De måste för att garantera kvalitet på AMU styra utbildningen. Motion 188 avstyrks därför i den delen.

Samtidigt vill utskottet stryka under att modulindelade kursplaner som sägs i propositionen i ökad utsträckning bör användas inom AMU så att en anpassning till regionala utbildningsbehov kan göras på ett smidigt sätt.

När det gäller kravet i motion 184 om att AMU-eleverna skall få en utbildning som innebär att de får samma möjligheter på arbetsmarknaden som gymnasieeleverna vill utskottet erinra om att kursplanerna för det reguljära utbildningsväsendet måste vara en viktig utgångspunkt för arbetet med kursplanerna inom AMU-organisationen. Som framhålls i propositionen bör t. ex. kursplaner som finns inom komvux och som är lämpliga tas över. Utskottet utgår också ifrån att länsarbetsnämnden vid sin upphandling av AMU väljer utbildning som har sådan nivå och kvalitet att eleverna efter genomgången utbildning med framgång kan placeras på arbetsmarknaden. Någon riksdagens åtgärd med anledning av motion 184 i denna del är mot här angiven bakgrund inte påkallad.

Av betydelse för utbildningens kvalitet är inte bara kursplanernas utformning utan även *lärarnas kompetens inom AMU*. I propositionen föreslås att kompetenskraven för de nya utbildartjänsterna bör vara behörighet för lärartjänst på motsvarande nivå inom det allmänna skolväsendet eller utbildning och erfarenhet som kan bedömas likvärdig med dessa krav. Enligt motionerna 179 av Lars Werner m. fl. (vpk) och 188 av Alf Wennerfors m. fl. (m) bör behörighetskraven i princip vara desamma för lärare inom AMU som gäller för det allmänna skolväsendet. Likartade krav på behörighet framförs i motionerna 181 av Lars Gustafsson (s) och 186 av Börje Stensson (fp). Elver Jonsson m. fl. (fp) understryker i motion 184 vikten av att den pedagogiska kompetensen upprätthålls inom AMU.

Utbildningsutskottet anför i sitt yttrande över propositionen och motionerna att man ser högt ställda krav på kompetens hos lärarna som en nödvändig förutsättning för tillfredsställande kvalitet på utbildningen inom AMU. Med hänvisning härtill och mot bakgrund av de i propositionen framförda förslagen om samverkan på det regionala och lokala planet med det övriga utbildningsväsendet finner utbildningsutskottet det motiverat att AMU-lärarnas kompetens i vad gäller såväl pedagogisk skicklighet som yrkeskunnande bör motsvara det som krävs för behörighet för lärartjänst på jämförbar nivå inom det allmänna skolväsendet. Med hänsyn till AMU:s ofta speciella villkor – det kan t. ex. gälla att snabbt behöva tillgodose krav på udda och tillfälliga yrkesutbildningar – får vad nyss har anförts emellertid inte utesluta möjligheten att för ett föreliggande speciellt behov anlita lärare i AMU som äger en utbildning eller en erfarenhet, som inte är densamma som behöriga lärare inom det allmänna skolväsendet har men som är jämförbar härmed och passar.

Arbetsmarknadsutskottet ansluter sig till utbildningsutskottets bedömning och föreslår att det blir en uppgift för organisationskommittén att i samråd med berörda myndigheter på central nivå föreslå en sådan reglering av AMU-lärarnas behörighet som fyller de krav på kompetens som angivits ovan samtidigt som AMU:s speciella behov tillgodoses.

Vad utskottet här anfört med anledning av propositionen och motionerna 179, 181, 184, 186 och 188 bör ges regeringen till känna.

Frågor som rör arbetsvillkoren för personalen och som tas upp i motion 181 regleras som sägs i motion 188 normalt genom avtal. Detta bör gälla också vad som anförs i motion 187 av Kerstin Nilsson m. fl. (s) om att organisationskommittén bör beakta personalorganisationernas krav för att främja personalens engagemang och arbetstillfredsställelse. Motion 187 avstyrks alltså i denna del.

Det som i övrigt sägs i propositionen rörande *utbildningen inom AMU* m. m. föranleder inget uttalande från utskottets sida. Propositionen tillstyrks alltså i den delen.

### *Samråd och samverkan med andra utbildningsanordnare*

När det gäller samråd och samarbete med andra utbildningsanordnare föreslås i propositionen

- att den regionala uppdragsmyndigheten liksom länsarbetsnämnden skall ingå i det regionala samråd om utbildningsutbudet i gymnasieskolan, komvux och AMU som länskolnämnden enligt tidigare riksdagsbeslut skall ta initiativ till,
- att då gymnasieskolan och komvux köper utbildningskapacitet från den regionala uppdragsmyndigheten eller tvärtom skall prissättningen utgå från full kostnadstäckning samt
- att sådan allmänteoretisk utbildning som kan ingå i en arbetsmarknadsutbildning skall få anordnas av den kommunala vuxenutbildningen. Kommunerna skall efter beställning från länsarbetsnämnd eller AMU-organisation även kunna anordna viss sådan utbildning på mer grundläggande nivå.

Arne Fransson m. fl. (c) framhåller i motion 185 att det är först om den samordnade kapaciteten inom AMU, komvux, gymnasieskolan och företag utnyttjas som det blir möjligt att nå högt ställda mål såväl kvalitativt som ekonomiskt när det gäller AMU. Motionärerna noterar särskilt propositionens förslag att utbildningen i större utsträckning skall kunna förläggas till företag. De framhåller vidare att ledig utbildningskapacitet i gymnasieskolan måste utnyttjas inom AMU.

Även Elver Jonsson (fp) framhåller i motion 184 betydelsen av samverkan med andra utbildningsanordnare. Möjligheterna att köpa utbildning från gymnasieskolan och i företagen poängteras. Vidare framhålls betydelsen av konkurrensneutralitet när det gäller kostnaderna för olika utbildningsanordnare. Vpk framhåller å andra sidan i motion 179 att AMU endast i undantagsfall bör förläggas till reguljära arbetsplatser.

En renodling av kursutbudet bör ske enligt moderata samlingspartiets kommittémotion 188 varvid en överflyttning till komvux bör kunna ske även av annan utbildning än den grundläggande teoretiska utbildningen. Skolvä-

sendet bör även i övrigt spela en betydande roll både genom att anordna utbildning för länsarbetsnämnderna och genom att svara för delar av de kurser som anordnas av AMU. Det framhålls vidare att ett system med konkurrens mellan skolväsendet och AMU förutsätter att de reella kostnaderna alltid redovisas. Uppdragsverksamheten och skolväsendets ordinarie verksamhet måste i ekonomiskt hänseende hållas åtskilda.

Utskottet vill till en början stryka under vad som sägs i propositionen och motionerna om behovet av samordning och samutnyttjande av utbildningsresurserna. Det kan bl. a. ske genom att den regionala uppdragsmyndigheten köper viss utbildning av t. ex. komvux. En sådan samverkan är en förutsättning för en effektiv AMU av hög kvalitet.

När det gäller *köp av AMU i företag* – som tas upp i ovan refererade motioner – kan noteras att avsikten enligt propositionen är att sådant köp skall kunna göras av länsarbetsnämnden antingen direkt från ett företag eller genom den regionala uppdragsmyndigheten. Utskottet föreställer sig att det senare förfarandet av samordnings- och kvalitetsskäl blir det normala. Påpekandena i motionerna 184 och 185 om betydelsen av köp av AMU i företag bör mot bakgrund av vad som anförts inte föranleda någon åtgärd från riksdagens sida.

Vad sedan gäller yrkandet i motion 179 om att AMU endast i undantagsfall skall förläggas *till reguljära arbetsplatser* vill utskottet erinra om att utbildning på det sättet redan i dag regleras genom avtal mellan arbetsmarknadens parter. Omorganisationen av AMU är inte avsedd att innebära någon förändring i det avseendet. Utskottet avstyrker därför motion 179 i den delen.

*Konkurrensen mellan utbildningsanordnarna* behandlas i motionerna 184 och 188 och tas också upp i utbildningsutskottets yttrande när det gäller AMU och det kommunala skolväsendet. Utbildningsutskottet menar att det finns risk för att ett konkurrensförhållande leder till konflikt med målsättningen att etablera ett reguljärt samarbete mellan utbildningsanordnarna. Ambitionen hos en utbildningsanordnare att själv anordna utbildningar som kan erbjudas av en annan utbildningsanordnare bör enligt utskottets mening underordnas strävan till samarbete i olika former över gränserna för de skilda skolformerna. En sådan inriktning på verksamheten minskar enligt utbildningsutskottets bedömning inte möjligheterna att hålla kostnaderna nere.

Arbetsmarknadsutskottet är för sin del av den uppfattningen att en viss konkurrens mellan utbildningsanordnarna är till fördel både för utbildningens effektivitet och kvalitet. Det måste ankomma på den som gör upphandlingen av AMU, dvs. länsarbetsnämnden, att inte bedriva den på ett sådant sätt att risk för överkapacitet uppstår som antyds i utbildningsutskottets yttrande. Det problem arbetsmarknadsutskottet kan se när det gäller konkurrensen mellan AMU och kommunala utbildningsanordnare är att grunderna för prissättningen av den utbildning som skall säljas på den kommunala sidan är oklara. Utskottet utgår ifrån att regeringen på lämpligt



sätt föranstaltar om förhandlingar med Svenska kommunförbundet om grunderna för prissättningen så att konkurrensen mellan de kommunala utbildningsanordnarna och AMU-organisationen kan ske på lika villkor. Mot bakgrund av det anförda behöver motionerna 184 och 188 i motsvarande delar inte föranleda någon åtgärd.

I motion 188 föreslås vidare att även andra *kurser* än de grundläggande teoretiska skall *föras över till komvux*. Utskottet anser för sin del att en rationell fördelning av utbildningsutbudet kommer att utvecklas utan något beslut i den riktning som förordas i motionen. Genom den konkurrens som nu blir mellan utbildningsanordnarna utgår utskottet från att sådan utbildning som det inte är ekonomiskt att anordna vid AMU-centra eller motsvarande och som kan köpas fördelaktigare på annat håll inte kommer att bedrivas i uppdragsmyndighetens egen regi. Utskottet vill också peka på vad som anförts ovan om att länsarbetsnämnderna vid sin upphandling av AMU bör bedriva den så att överkapacitet undviks. Här kan också erinras om det samråd på länsplanet som föreslås i propositionen när det gäller planeringen av utbildningsutbudet. Motion 188 behöver alltså inte föranleda någon åtgärd i denna del.

Kerstin Nilsson m. fl. (s) föreslår i motion 187 att *folkhögskolorna* skall inräknas bland utbildningsanordnare som *AMU-organisationen* skall *samarverka med*. Utskottet menar för sin del att länsarbetsnämnden eller den regionala uppdragsmyndigheten på lämpligt sätt bör kunna utnyttja utbildning vid en folkhögskola liksom hos andra utbildningsanordnare. Motion 187 behöver mot denna bakgrund inte föranleda någon åtgärd.

Vad som i övrigt förs fram i propositionen när det gäller *samarbete mellan AMU och andra utbildningsanordnare* inkl. överföring av grundläggande utbildning av vuxna zigenare till grundvux tillstyrks av utskottet.

#### *Arbetsmarknadsverkets uppgifter inom AMU*

Regeringens förslag innebär att arbetsmarknadsverket liksom hittills skall pröva behovet av och planera för arbetsmarknadsutbildning. AMS föreslås få ett samordnande ansvar som innefattar bl. a. uppföljning och utvärdering av AMU samt fördelning av budgetramar på länsarbetsnämnderna. De senare får ett ökat ansvar för AMU och avses svara för upphandlingen av AMU hos utbildningsanordnarna. Vidare föreslås att för deltagare i AMU som bedöms behöva extra stöd och träning i att söka arbete skall en intensifierad platsförmedling läggas in i utbildningen, varvid utbildningstiden får förlängas med högst fem dagar.

Några särmeningar förs inte fram i motionerna i fråga om denna del av propositionen som tillstyrks av utskottet.

*Elevsocial verksamhet*

Till den elevsociala verksamheten inom AMU hör förutom kuratorer och elevassistenter med elevsociala funktioner även hälsovård, fritidsverksamhet, service i form av uthyrning av bostäder samt måltidsservice vid AMU-centra och filialer.

I propositionen föreslås att AMS skall vara anslagsmyndighet för den elevsociala verksamheten. AMU-organisationen skall efter beställning av AMS svara för socialkurativ verksamhet samt för hälso- och sjukvård vid AMU-centra. Om kursdeltagarna erbjuds måltidsservice skall det ske enligt samma principer som gäller för statliga myndigheters personalrestauranger. Regeringsförslaget innebär vidare att AMS liksom hittills skall svara för förläggungsverksamheten samt att fritidsverksamheten vid AMU-centra läggs ned. Den kurativa verksamheten inom den nya AMU-organisationen bibehålls enligt propositionen på nuvarande nivå genom att 33 tjänster för elevsociala uppgifter flyttas över från AMS till den nya organisationen.

Den elevsociala verksamheten tas upp i två motioner. Iréne Vestlund m. fl. (s) anför i motion 177 att många av eleverna har särskilda behov av stöd för att orka med sin utbildning. Den individuellt anpassade studiegången inom AMU innebär inte att behovet av speciellt riktade elevsociala insatser minskar. Motionärerna vill att den organisationskommitté som skall arbeta med genomförandet av den nya AMU-organisationen skall få i uppdrag att ytterligare pröva hur den framtida elevsociala verksamheten skall utformas. Elver Jonsson m. fl. (fp) betonar i motion 184 att denna verksamhet inte får försämrats kvalitativt, eftersom den innebär ett betydelsefullt stöd för dem som har den svagaste ställningen på arbetsmarknaden.

Liksom motionärerna vill utskottet först stryka under den stora roll den elevsociala verksamheten spelar när det gäller att ge AMU-eleverna det stöd som behövs för att de skall uppnå goda studieresultat. Utskottet vill vidare betona att de elevsociala åtgärderna inte får försämrats kvalitativt och noterar därför med tillfredsställelse att någon väsentlig förändring av dessa insatser inte sker enligt regeringens förslag. Resurserna för rent kurativ verksamhet blir oförändrade. Visserligen innebär förslaget att fritidsverksamheten vid AMU-centra försvinner, men på orter med AMU-förläggningar kommer de assistenter som svarar för sådan verksamhet att vara kvar i organisationen. Dessutom bör det ligga i AMU-organisationens intresse att samarbeta med både kommunal och föreningsbunden fritidsverksamhet. Utskottet vill i sammanhanget också framhålla den betydelse för en framgångsrik AMU-verksamhet som direkt stöd och stimulans i själva utbildningssituationen har, t. ex. en individuell utbildningsplan och stödundervisning. Utskottet utgår ifrån att regeringen återkommer till riksdagen med förslag om nu föreslagen omfattning av de elevsociala insatserna skulle visa sig otillräcklig – manifesterad i t. ex. ökad frånvaro eller ökad avbrottsfrekvens i studierna. Motionerna 177 och 184 behöver i aktuella delar inte föranleda någon åtgärd.

*Finansiering och ekonomiska konsekvenser*

Den nya AMU-organisationen skall enligt regeringens förslag täcka sina kostnader genom intäkter. Den elevsociala verksamheten skall emellertid finansieras genom anslag till AMS. AMU-organisationen föreslås dock få ett driftbidrag övergångsvis. Detta bidrag skall användas främst för utvecklingsarbete, personalutbildning, marknadsföring m. m. Driftbidraget bör enligt förslaget avvecklas successivt under en period av fem år.

Det anförs vidare i propositionen att organisationsförändringen skall genomföras inom ramen för befintliga resurser. Avsikten sägs vidare vara att omorganisationen skall leda till minskade kostnader beräknat på oförändrad verksamhetsvolym. Vidare föreslås att den egendom som SÖ förvaltar för AMU skall överföras till den nya organisationen utan vederlag.

Vpk vänder sig i partimotion 179 mot förslaget om uppdragsfinansiering av AMU och menar att detta hotar de grupper i samhället som har den svagaste ställningen. Finansieringen bör i stället ske genom direkta anslag över statsbudgeten. Även Lars Gustafsson (s) och Birgitta Johansson (s) framför i motion 180 *erinringar* mot regeringens förslag. De menar att kostnaderna för central administration, utvecklingsarbete, personalutbildning, utrustning och elevsocial verksamhet bör anslagsfinansieras och att medlen skall gå direkt till AMU-organisationen. Börje Stensson (fp) kräver i motion 186 att den nya myndigheten får en egen basorganisation, vilket sägs kräva särskilda ekonomiska resurser.

Utskottet vill först erinra om att medel för AMU även efter omorganisationen skall anvisas över statsbudgeten liksom hittills och att medlen på samma sätt som nu skall ställas till arbetsmarknadsverkets förfogande. Den anslagsmässiga skillnaden mellan nuvarande och föreslagen ordning ligger i att AMS f. n. betalar SÖ för den AMU som anordnas medan i framtiden länsarbetsnämnderna skall köpa motsvarande utbildning av regionala uppdragsmyndigheter. Finansieringen sker genom anslag över statsbudgeten i bägge fallen. När det gäller finansieringssystemet i övrigt vill utskottet framhålla att dess syfte är att stimulera till ett bättre resursutnyttjande och flexibilitet i utbildningen. Arbetsmarknadsverket blir genom länsarbetsnämndernas köp av AMU delaktigt i ansvaret för att utbildningen håller hög kvalitet. AMU-organisationen måste för att med framgång kunna marknadsföra AMU-utbildning å sin sida erbjuda utbildning av hög kvalitet. För att detta krav skall påverka hela AMU-organisationen bör den – som sägs i propositionen – belastas med samtliga kostnader som kan betraktas som normala utbildningskostnader. Utskottet vill samtidigt erinra om att den nya AMU-organisationen övergångsvis avses få ett driftbidrag för att täcka främst de kostnader som tas upp i motion 180 och som berörs i motion 186. Utskottet avstyrker med det anförda motionerna 179, 180 och 186 i aktuella delar och tillstyrker regeringens förslag.

*Genomförande m. m.*

Den nya AMU-organisationen avses träda i kraft den 1 januari 1986. En organisationskommitté föreslås – som antytts vid flera tillfällen i det föregående – få förbereda *genomförandet av den nya organisationen*. Utskottet tillstyrker vad som anförs i propositionen i denna del.

I moderata samlingspartiets kommittémotion 188 anges avslutningsvis några principer för *utvecklingen av AMU* under 1980- och 1990-talen innefattande bl. a. en ökad regionalisering av AMU där ansvar och befogenheter såväl ekonomiskt som pedagogiskt utövas av självständiga juridiska enheter i bolags- eller stiftelseform.

Utskottet vill här peka på att utskottet i det föregående förordat ett system med en uppdragsmyndighet i varje län som anordnar AMU-utbildning. Det torde vara rimligt att denna omorganisation först genomförs och att erfarenheter vinnas av den ordningen innan några nya principer läggs fast rörande den långsiktiga utvecklingen av AMU-organisationen. Med det anförda avstyrker utskottet motion 188 i motsvarande del.

Utskottet tar avslutningsvis upp ett yrkande av Kerstin Nilsson m. fl. (s) i motion 187 som rör en utredning av *huvudmannaskapet för Nordkalottens AMU-centrum i Övertorneå*. Denna anläggning tar emot elever från hela Nordkalotten, dvs. även den norska och finska delen, och bekostas genom medel från Sverige, Finland och Norge.

Enligt vad utskottet inhämtat pågår redan en utredning av huvudmannaskapet för detta AMU-centrum med anledning av den föreslagna omorganisationen av AMU-verksamheten. Utredningen skall redovisas senast den 1 juli 1985. Motionen behöver alltså inte föranleda någon åtgärd.

*Hemställan*

Utskottet hemställer

1. beträffande *avslag på proposition 1984/85:59*  
att riksdagen avslår motion 1984/85:179 yrkandena 1 och 2,
2. beträffande *målen för arbetsmarknadsutbildningen (AMU)*  
att riksdagen med avslag på motionerna 1984/85:179 yrkande 5 i motsvarande del, 1984/85:180 yrkande 1 och 1984/85:186 yrkande 1 i motsvarande del bifaller regeringens förslag om riktlinjer för arbetsmarknadsutbildningen,
3. beträffande *målgrupper för AMU*  
att riksdagen med bifall till propositionen avslår motion 1984/85:179 yrkande 5 i motsvarande del,
4. beträffande *principerna för en ny AMU-organisation*  
att riksdagen med bifall till propositionen avslår motion 1984/85:188 yrkande 1,
5. beträffande *den regionala uppdragsmyndigheten såvitt avser styrelsens sammansättning*

- att riksdagen med bifall till propositionen avslår motionerna 1984/85:184 yrkande 6 och 1984/85:188 yrkande 2 i motsvarande del,
6. beträffande *den regionala uppdragsmyndigheten såvitt avser politisk förankring m. m.*  
att riksdagen avslår motion 1984/85:185 yrkandena 1 a och 1 b.
7. beträffande *regionala uppdragsmyndigheter såvitt avser utseende av styrelse*  
att riksdagen med bifall till propositionen avslår motion 1984/85:185 yrkande 2.
8. beträffande *den regionala uppdragsmyndigheten såvitt avser utseende av chef*  
att riksdagen med bifall till propositionen avslår motion 1984/85:184 yrkande 5.
9. beträffande *den regionala organisationen i övrigt*  
att utskottet bifaller propositionen.
10. beträffande *den centrala myndigheten såvitt avser styrelsens sammansättning*  
att riksdagen med bifall till propositionen avslår motion 1984/85:188 yrkande 2 i motsvarande del.
11. beträffande *den centrala myndigheten såvitt avser lokaliseringen*  
att riksdagen med bifall till propositionen avslår motionerna 1984/85:178, 1984/85:181 yrkande 1, 1984/85:182, 1984/85:183 och 1984/85:185 yrkande 3.
12. beträffande *den centrala myndigheten i övrigt*  
att riksdagen bifaller propositionen.
13. beträffande *utbildningen inom AMU såvitt avser kursplaner*  
att riksdagen med bifall till propositionen avstyrker motionerna 1984/85:184 yrkande 1 i motsvarande del och 1984/85:188 yrkande 3 i motsvarande del.
14. beträffande *utbildningen inom AMU såvitt avser lärarnas kompetens inom AMU m. m.*  
att riksdagen med anledning av propositionen och motionerna 1984/85:179 yrkande 4, 1984/85:181 yrkande 2, 1984/85:184 yrkande 1 i motsvarande del, 1984/85:186 yrkande 1 i motsvarande del och 1984/85:188 yrkande 4 samt med avslag på motion 1984/85:187 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,
15. beträffande *utbildningen inom AMU i övrigt*  
att riksdagen bifaller propositionen.
16. beträffande *köp av utbildning i företag m. m.*  
att riksdagen med bifall till propositionen avslår motionerna 1984/85:184 yrkande 4 och 1984/85:185 yrkande 1 c.
17. beträffande *förläggning av utbildning till reguljära arbetsplatser*  
att riksdagen avslår motion 1984/85:179 yrkande 6.

18. beträffande *konkurrensen mellan utbildningsanordnare*  
att riksdagen med bifall till propositionen avslår motionerna  
1984/85:184 yrkande 2 och 1984/85:188 yrkande 3 i motsvarande  
del,
19. beträffande *överföring av AMU-kurser till komvux*  
att riksdagen med bifall till propositionen avslår motion 1984/  
85:188 yrkande 3 i motsvarande del,
20. beträffande *AMU vid folkhögskolan*  
att riksdagen avslår motion 1984/85:187 yrkande 2,
21. beträffande *samarbete mellan AMU och andra utbildningsanordna-  
re i övrigt*  
att riksdagen bifaller propositionen,
22. beträffande *arbetsmarknadsverkets uppgifter inom AMU*  
att riksdagen bifaller propositionen,
23. beträffande *elevsociala åtgärder inom AMU-organisationen*  
att riksdagen med bifall till propositionen avslår motionerna  
1984/85:177 och 1984/85:184 yrkande 3,
24. beträffande *finansiering av AMU-organisationen, ekonomiska  
konsekvenser m. m.*  
att utskottet med bifall till propositionen avslår motionerna  
1984/85:179 yrkande 3, 1984/85:180 yrkande 2 och 1984/85:186  
yrkande 2,
25. beträffande *genomförande av AMU-organisationen m. m.*  
att riksdagen – i den mån frågan inte behandlats i föregående  
moment –
  - a) godkänner de av regeringen förordade riktlinjerna för organisa-  
tionen av den särskilt anordnade arbetsmarknadsutbildningen att  
gälla fr. o. m. den 1 januari 1986,
  - b) godkänner de av regeringen förordade riktlinjerna för finan-  
siering av den nya AMU-organisationen,
  - c) bemyndigar regeringen att för chefen för AMU-organisationen  
inrätta en tjänst med beteckningen CP,
  - d) bemyndigar regeringen att vidta de övergångsåtgärder som  
behövs,
26. beträffande *den fortsatta utvecklingen av AMU*  
att riksdagen avslår motion 1984/85:188 yrkande 5,
27. beträffande *Nordkalottens AMU-centrum i Övertorneå*  
att riksdagen avslår motion 1984/85:187 yrkande 3.

Stockholm den 4 december 1984

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

FRIDA BERGLUND

*Närvarande:* Frida Berglund (s), Alf Wennerfors (m), Erik Johansson (s), Anders Högmark (m), Marianne Ståhlberg (s), Karin Flodström (s), Arne Fransson (c), Lahja Exner (s), Elver Jonsson (fp), Sten Östlund (s), Ingrid Hemmingsson (m), Håkan Stjernlöf (m), Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c), Sven Lundberg (s) och Alexander Chrisopoulos (vpk).

## Reservationer

### 1. Avslag på proposition 1984/85:59 (mom. 1)

Alexander Chrisopoulos (vpk) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande som på s.6 börjar "Utskottet behandlar" och på s.7 slutar "denna del" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med vpk i motion 179 att den i propositionen föreslagna omorganisationen leder till en kvalitativ försämring av AMU:s verksamhet och en förändring av målinriktningen som inte kan accepteras. Utskottet har liksom vpk även i övrigt så starka invändningar mot enskildheter i regeringens förslag t. ex. i fråga om målgrupperna för AMU, förläggning av AMU till företag samt finansiering av AMU att ett avslag på propositionen i dess helhet förordas. Regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag till ny AMU-organisation enligt de riktlinjer som närmare utvecklas i motion 179.

*dels* att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

#### 1. beträffande avslag på proposition 1984/85:59

att riksdagen med bifall till motion 1984/85:179 yrkandena 1 och 2

*dels* avslår proposition 1984/85:59,

*dels* ger regeringen till känna vad utskottet anfört om ett nytt organisationsförslag för arbetsmarknadsutbildningen.

### 2. Målen för arbetsmarknadsutbildningen (AMU) (mom. 2)

Alexander Chrisopoulos (vpk) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande på s.8 som börjar "Utskottet vill" och slutar "av utskottet" bort ha följande lydelse:

Utskottet hyser liksom motionärerna i motionerna 179, 180 och 186 oro för de målformuleringar som regeringen föreslår för AMU-verksamheten och som innebär att det sociala syftet med AMU skjuts i bakgrunden. Utskottet förordar att målet för AMU vidgas och görs identiskt med de mål som gäller för övrig vuxenutbildning. AMU skall alltså, förutom att ge utbildning för arbete, överbrygga utbildningsklyftor, öka vuxnas förmåga att förstå, kritiskt granska och medverka i socialt och politiskt liv samt tillgodose vuxnas individuella önskemål. Detta innebär att de fördelningspolitiska syftena med AMU skjuts i förgrunden. Denna utskottets inställning får konsekvenser för bedömningen av flera av de delförslag som tas upp i det följande med

anledning av vpk:s partimotion 179. Motionerna 180 och 186 är tillgodosedda med vad som här anförts. Regeringen bör underrättas om utskottets ställningstagande.

*dels* att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *målen för arbetsmarknadsutbildningen (AMU)*

att riksdagen med bifall till motion 1984/85:179 yrkande 5 i motsvarande del, med anledning av motionerna 1984/85:180 yrkande 1 och 1984/85:186 yrkande 1 i motsvarande del samt med avslag på propositionen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

### 3. Målgrupper för AMU (mom. 3)

Alexander Chrisopoulos (vpk) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande som på s. 8 börjar "Enligt utskottets" och på s. 9 slutar "denna del" bort ha följande lydelse:

Den allvarligaste invändningen som utskottet har mot regeringens förslag hänger samman med – som sägs i vpk:s partimotion 179 – att det innebär en förskjutning av tyngdpunkten för AMU-insatserna från den målgrupp som består av arbetslösa eller dem som löper risk att bli det, till sådana som redan finns i arbete. Om man utgår från att AMU:s totala resurser är begränsade och inte på långt när motsvarar det egentliga behovet, innebär den föreslagna omdispositionen att resurserna tas från den förra målgruppen och överförs till den andra. Detta kan utskottet liksom vpk inte acceptera. Utskottet förordar därför med bifall till motion 179 att de som är arbetslösa eller som löper risk att bli arbetslösa även fortsättningsvis förblir den prioriterade målgruppen för AMU. Det anförda bör ges regeringen till känna.

*dels* att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *målgrupper för AMU*

att riksdagen med bifall till motion 1984/85:179 yrkande 5 i motsvarande del samt med avslag på propositionen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

### 4. Den regionala uppdragsmyndigheten såvitt avser styrelsens sammansättning (mom. 5)

Alf Wennerfors (m), Anders Högmark (m), Arne Fransson (c), Elver Jonsson (fp), Ingrid Hemmingsson (m), Håkan Stjernlöf (m) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande på s. 10 som börjar "Utskottet tillstyrker" och slutar "motsvarande delar" bort ha följande lydelse:



Utskottet tillstyrker regeringens förslag att arbetsmarknadens parter bör ingå i den regionala uppdragsmyndighetens styrelse. Detta bör emellertid leda till att även SACO/SR skall vara företräd i denna styrelse. Medlemmar som tillhör denna organisation kommer i framtiden i ökad grad att omfattas av AMU i synnerhet i de fall då utbildningen förläggs till företag eller då nytexaminerade från högskolorna behöver en praktiskt inriktad komplettering av utbildningen. Påståendet i propositionen att AMU inte bör erbjuda eftergymnasial utbildning är enligt utskottets mening inte bärande. Vad utskottet här anfört med bifall till partimotionerna från resp. folkpartiet (nr 184) och moderata samlingspartiet (nr 188) bör ges regeringen till känna.

*dels att utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:*

5. beträffande *den regionala uppdragsmyndigheten såvitt avser styrelsens sammansättning*

att riksdagen med bifall till motionerna 1984/85:184 yrkande 6 och 1984/85:188 yrkande 2 i motsvarande del samt med avslag på propositionen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

#### **5. Den regionala uppdragsmyndigheten såvitt avser politisk förankring m. m. (mom. 6)**

Arne Fransson (c) och Ingvar Karlsson i Bengtsförs (c) anser

*dels att den del av utskottets yttrande som på s. 10 börjar "Utskottet kan" och på s. 11 slutar "denna del" bort ha följande lydelse:*

Utskottet har i det föregående tillstyrkt att parterna på arbetsmarknaden blir företräd i den regionala uppdragsmyndighetens styrelse. Utskottet är liksom motionärerna i motion 185 tveksamt till om en styrelse med enbart sådana företrädare bäst tillgodoser kraven på flexibilitet och lokal anpassning av AMU. Utskottet förordar med bifall till motion 185 att den organisationskommitté som skall arbeta med att förbereda den nya AMU-organisationen får i uppdrag att pröva om inte styrelsen för uppdragsmyndigheten i resp. län bör ges en bättre förankring i länets politiska liv, t. ex. genom att kommunerna eller landstinget blir representerade i styrelsen. Kommittén bör dessutom som anförs i motion 185 i sitt arbete främja en ytterligare decentralisering av befogenheter inom AMU-organisationen till länsnivå och tillgodose att länsnivå får så stor handlingsfrihet som möjligt. Det anförda bör bringas till regeringens kännedom.

*dels att utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:*

6. beträffande *den regionala uppdragsmyndigheten såvitt avser politisk förankring m. m.*

att riksdagen med bifall till motion 1984/85:185 yrkandena 1 a och 1 b som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

**6. Den regionala uppdragsmyndigheten såvitt avser utseende av styrelse (mom. 7)**

Arne Fransson (c) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

*dels att den del av utskottets yttrande på s. 11 som börjar "Som framhålls" och slutar "denna punkt" bort ha följande lydelse:*

I det föregående har utskottet med bifall till motion 185 förordat att decentralisering av befogenheter m. m. görs så omfattande som möjligt inom AMU-organisationen samt att uppdragsmyndigheten i resp. län får så stor frihet som möjligt i syfte att främja flexibilitet och lokal anpassning av utbildningen. Av detta skäl är det enligt utskottets mening inte lämpligt att styrelsen för den regionala myndigheten kommer i beroendeställning av den centrala genom att den senare utser den regionala myndighetens styrelse. Utskottet förordar i stället som föreslås i motion 185 att regeringen efter förslag från länsnivån utser denna styrelse. Regeringen bör underrättas om utskottets ställningstagande.

*dels att utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:*

*7. beträffande den regionala myndigheten såvitt avser utseende av styrelse*

*att riksdagen med bifall till motion 1984/85:185 yrkande 2 samt med avslag på propositionen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.*

**7. Den regionala uppdragsmyndigheten såvitt avser utseende av chef (mom. 8)**

Alf Wennerfors (m), Anders Högmark (m), Arne Fransson (c), Elver Jonsson (fp), Ingrid Hemmingsson (m), Håkan Stjernlöf (m) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

*dels att den del av utskottets yttrande på s. 11 som börjar "Utskottet finner" och slutar "motsvarande del" bort ha följande lydelse:*

Utskottet förordar en långtgående decentralisering av AMU-verksamheten till länsnivå. Det är naturligt att som föreslås i motion 184 chefen för den regionala uppdragsmyndigheten utses av dess styrelse och inte av regeringen som föreslås i propositionen. Det finns en uppenbar risk att regeringens förslag leder till en lojalitetskonflikt. I det praktiska arbetet blir chefen i fråga underställd den regionala myndighetens styrelse och ansvarig inför denna. Detta ansvarsförhållande bör inte sättas i fråga genom att någon annan än myndighetens styrelse utser myndighetens chef. Detta innebär, som utskottet ser det, en ytterligare markering av den självständighet som bör präglade den regionala myndigheten och som understrukits i såväl proposition som motioner. Motion 184 tillstyrks alltså i denna del. Det anförda bör ges regeringen till känna.

*dels* att utskottets hemställan under 8 bort ha följande lydelse:

8. beträffande *den regionala myndigheten såvitt avser utseende av chef* att riksdagen med bifall till motion 1984/85:184 yrkande 5 samt med avslag på propositionen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

**8. Den centrala myndigheten såvitt avser styrelsens sammansättning (mom. 10)**

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Ingrid Hemmingsson och Håkan Stjernlöf (alla m) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande på s. 12 som börjar "Utskottet vill" och slutar "regeringens förslag" bort ha följande lydelse:

Liksom moderata samlingspartiet i motion 188 är utskottet i princip motståndare till en representation i olika statliga organs styrelser för intresseorganisationer som t. ex. arbetsmarknadens parter. Utskottet har accepterat att det görs ett undantag i fråga om den regionala uppdragsmyndighetens styrelse men ser ingen anledning att göra det i fråga om styrelsen för den centrala myndigheten. Verksamheten främjas bäst om dess styrelse får en bred partsobunden representation av personer som har kunskaper om och erfarenheter av utbildning och arbetsmarknad. Det nära samband med arbetsmarknadens parter som den centrala myndigheten kommer att behöva kan upprätthållas genom ett referensorgan. Vad utskottet här anför med bifall till motion 188 bör regeringen underrättas om.

*dels* att utskottets hemställan under 10 bort ha följande lydelse:

10. beträffande *den centrala myndigheten såvitt avser styrelsens sammansättning* att riksdagen med bifall till motion 1984/85:188 yrkande 2 i motsvarande del samt med avslag på propositionen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

**9. Den centrala myndigheten såvitt avser lokaliseringen (mom. 11)**

Arne Fransson (c) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande på s. 12 som börjar "Utskottet finner" och slutar "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill med tillstyrkan av motion 185 förordna att de fortsatta överväganden om den centrala myndighetens lokalisering som organisationskommittén skall göra utgår ifrån att myndigheten skall lokaliseras utanför Stockholmsregionen samt att riksdagen gör ett uttalande av den innebörden. Utskottet vill erinra om att riksdagen våren 1982 godkände uttalanden av utskottet (AU 1981/82:23) i fråga om omlokaliseringen av statlig verksamhet

med anledning av en socialdemokratisk partimotion i samma ämne. Innebörden därav var bl. a. att ökad uppmärksamhet skulle ägnas lokaliseringen av smärre myndigheter. Det förhållandet att den centrala AMU-myndigheten är liten är alltså enligt riksdagens tidigare uttalande inget skäl för en lokalisering till Stockholmsregionen. Som framhålls i motionen är det här dessutom fråga om en myndighet som skall nyinrättas. Övriga i sammanhanget aktuella motionsyrkanden avstyrks.

*dels att utskottets hemställan under 11 bort ha följande lydelse:*

11. beträffande *den centrala myndigheten såvitt avser lokaliseringen* att riksdagen med bifall till motion 1984/85:185 yrkande 3 och med avslag på propositionen samt motionerna 1984/85:178, 1984/85:181 yrkande 1, 1984/85:182 och 1984/85:183 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

#### 10. Utbildningen inom AMU såvitt avser kursplaner (mom. 13)

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Ingrid Hemmingsson och Håkan Stjernlöf (alla m) anser

*dels att den del av utskottets yttrande på s. 13 som börjar "Enligt utskottets" och slutar "den delen" bort ha följande lydelse:*

Huvudsyftet med den omorganisation som föreslås beträffande AMU-verksamheten är att öka flexibiliteten och den lokala anpassningen till skiftande utbildningsbehov. Detta bör komma till uttryck också i hanteringen av kursplanerna inom den nya AMU-organisationen. Som föreslås i motion 188 måste de regionala myndigheterna ha full rätt att ta fram sina egna kursplaner. De centralt utarbetade kursplanerna bör lämpligen tillhandahållas som en service och utnyttjas vid behov. En sådan långtgående decentralisering är möjlig att genomföra med bibehållen kvalitet genom att AMU-organisationen i konkurrens med andra utbildningsanordnare har att sälja sin utbildning till bl. a. länsarbetsnämnden, som vid upphandlingen måste bedöma AMU:s kursutbud mot andra utbildningsgivares vad avser såväl rätt kvalitet som pris. Vad utskottet här sagt med anledning av motion 188 bör bringas till regeringens kännedom. Motion 184 avstyrks i aktuell del.

*dels att utskottets hemställan under 13 bort ha följande lydelse:*

13. beträffande *utbildningen inom AMU såvitt avser kursplaner* att riksdagen med bifall till motion 1984/85:188 yrkande 3 i motsvarande del samt med avslag på propositionen och motion 1984/85:184 yrkande 1 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

**11. Köp av utbildning i företag m. m. (mom. 16)**

Alf Wennerfors (m), Anders Högmark (m), Arne Fransson (c), Elver Jonsson (fp), Ingrid Hemmingsson (m), Håkan Stjernlöf (m) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

*dels att den del av utskottets yttrande på s. 16 som börjar "När det" och slutar "riksdagens sida" bort ha följande lydelse:*

Utskottet vill stryka under vad som sägs i motionerna 184 och 185 om betydelsen av att AMU köps i företagen. Kravet på flexibilitet och snabb lokalanpassning leder till att sådana köp måste öka kraftigt. Utskottet vill här peka på möjligheterna att i en lågkonjunktur utnyttja t. ex. ledig maskinkapacitet i företagen för AMU eller att även vid andra tidpunkter anlita företag som har gjort särskilt dyra maskininvesteringar som AMU-organisationen på grund av kostnaderna eller andra skäl inte kan göra inom rimlig tid. Vad utskottet framhållit här med bifall till motionerna 184 och 185 bör regeringen underrättas om.

*dels att utskottets hemställan under 16 bort ha följande lydelse:*

**16. beträffande köp av utbildning i företag m. m.**

att riksdagen med bifall till motionerna 1984/85:184 yrkande 4 och 1984/85:185 yrkande 1 c samt med anledning av propositionen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

**12. Förläggning av utbildning till reguljära arbetsplatser (mom. 17)**

Alexander Chrisopoulos (vpk) anser

*dels att den del av utskottets yttrande på s. 16 som börjar "Vad sedan" och slutar "den delen" bort ha följande lydelse:*

Utskottet har med anledning av vpk:s partimotion 179 i det föregående uttalat starka farhågor för att AMU med regeringens förslag får en kraftigt försämrad kvalitet, bl. a. beroende på att hela utbildningen eller delar av den skall förläggas till reguljära arbetsplatser. Som framhålls i motionen innebär förslaget att AMU i fortsättningen blir i hög grad beroende av de förutsättningar som företagen erbjuder. Utbildningen kommer att bli bunden av och påverkad av företagens maskinella kapacitet, tekniska utveckling och produktionsinriktning. Elevernas intressen och behov skjuts därmed i bakgrunden vilket utskottet inte kan acceptera. Utskottet förordar därför med bifall till motion 179 att AMU endast undantagsvis förläggs till reguljära arbetsplatser. Regeringen bör underrättas om detta ställningstagande.

*dels att utskottets hemställan under 17 bort ha följande lydelse:*

**17. beträffande förläggning av utbildning till reguljära arbetsplatser**

att riksdagen med bifall till motion 1984/85:179 yrkande 6 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

**13. Elevsociala åtgärder inom AMU-organisationen (mom. 23)**

Arne Fransson (c), Elver Jonsson (fp) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande på s. 18 som börjar "Liksom motionärerna" och slutar "någon åtgärd" bort ha följande lydelse:

När det gäller de elevsociala åtgärderna vill utskottet först erinra om att en stor del av eleverna tillhör grupper som behöver ett särskilt stöd i andra frågor än sådana som är direkt knutna till utbildningen. Här kan nämnas att ungefär hälften av AMU-eleverna är invandrare och handikappade. Det är därför betänkligt att regeringen föreslår en försämring av såväl fritidsverksamheten som de kurativa insatserna vid AMU-centra. Formellt sker i fråga om de senare insatserna ingen minskning av resurserna, 125 deltidssamarbetande med kurativa uppgifter omvandlas till 33 tjänster. I praktiken innebär emellertid regeringens förslag att många AMU-centra och filialer blir utan personal med kurativa uppgifter. Detta finner utskottet inte försvarbart och förordar med bifall till motion 184 att regeringen gör en noggrann uppföljning av effekterna av de förslag som läggs fram för att garantera att kvaliteten på den elevsociala verksamheten inte försämras. Skulle uppföljningen av regeringens föreliggande förslag visa att en försämring sker är utskottet berett att senare tillstyrka förslag om en förstärkning av av de elevsociala åtgärderna inom AMU-organisationen. Regeringen bör ges till känna vad utskottet anfört med bifall till motionerna 177 och 184.

*dels* att utskottets hemställan under 23 bort ha följande lydelse:

23. beträffande *elevsociala åtgärder inom AMU-organisationen*  
att riksdagen med bifall till motionerna 1984/85:177 och 1984/85:184 yrkande 3 samt med anledning av propositionen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

**14. Finansiering av AMU-organisationen, ekonomiska konsekvenser m. m. (mom. 24)**

Alexander Chrisopoulos (vpk) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande på s. 19 som börjar "Utskottet vill" och slutar "regeringens förslag" bort ha följande lydelse:

Utskottet menar liksom vpk i motion 179 att mycket starka invändningar måste resas mot regeringens förslag om ökad uppdragsfinansiering av AMU. Affärsmässigt tänkande med fritt spelrum för marknadskrafterna gagnar säkert företagens önskemål, men det drabbar de grupper i samhället som har den svagaste ställningen och som bäst behöver AMU:s tjänster. Utskottet förordar därför med bifall till motion 179 att AMU helt finansieras över statsbudgeten samt att medlen går direkt till den centrala myndigheten för fördelning mellan länen. Detta bör också gälla medel för elevsociala insatser.

Genom det anförda blir motionerna 180 och 186 i allt väsentligt tillgodosedda. Regeringen bör underrättas om utskottets ställningstagande.

dels att utskottets hemställan under 24 bort ha följande lydelse:

24. beträffande *finansiering av AMU-organisationen, ekonomiska konsekvenser m. m.*

att riksdagen med bifall till motion 1984/85:179 yrkande 3 samt med anledning av motionerna 1984/85:180 yrkande 2 och 1984/85:186 yrkande 2 samt med avslag på propositionen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

## Särskilda yttranden

### 1. Elevsociala åtgärder inom AMU-organisationen (mom. 23)

Alexander Chrisopoulos (vpk) anför:

Det finns anledning att från vpk:s sida stryka under de elevsociala åtgärdernas betydelse för AMU-verksamheten i synnerhet som vi föreslår att de sämst ställda på arbetsmarknaden skall prioriteras inom AMU. Jag har avstått från att reservera mig på denna punkt eftersom utskottet förutsatt att regeringen skall återkomma till riksdagen om de nu föreslagna åtgärderna visar sig otillräckliga.

### 2. Den fortsatta utvecklingen av AMU (mom. 26)

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Ingrid Hemmingsson och Håkan Stjernlöf (alla m) anför

Moderata samlingspartiet har vid flera tillfällen uttalat sig för en mer marknadsanpassad arbetsmarknadsutbildning, nu senast i motion 188.

Vi har tidigare redovisat våra motiv för dessa strävanden. Dessa kan kort sammanfattas i följande punkter:

- Resursbrist tvingar oss att skapa en kostnadseffektiv offentlig utbildning.
- Kvalitetskrav på utbildningen leder fram till att olika utbildningsgivare måste renodla sitt kursutbud.
- Behovet av löpande pedagogiskt utvecklings- och anpassningsarbete av arbetsmarknadskursernas omfattning och inriktning ökar kraven på nära samverkan med de tänkta avnämarna.

Om dessa önskemål i växande utsträckning kan tillgodoses bör arbetsmarknadsutbildningens effektivitet gradvis kunna öka. Som vi ser det förutsätter detta en arbetsmarknadsutbildning som präglas av kvalitet, mångfald samt regional anpassning och självständighet, exempelvis i fristående juridiska enheter i bolags- eller stiftelseform.

Det är angeläget att detta synsätt dels kommer att prägla det arbete som nu kommer att utföras av organisationskommittén, dels komma att utmärka det

vidare uppföljnings- och reformarbete som framöver måste till för att uppnå en kvalitetsinriktad och marknadsanpassad arbetsmarknadsutbildning.



## Utbildningsutskottets yttrande

### 1984/85:1 y

över proposition 1984/85:59 om ny organisation för den särskilt anordnade arbetsmarknadsutbildningen m. m. jämte motioner

#### *Till arbetsmarknadsutskottet*

Arbetsmarknadsutskottet har den 13 november 1984 beslutat bereda utbildningsutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 1984/85:59 om ny organisation för den särskilt anordnade arbetsmarknadsutbildningen m. m. jämte motioner (1984/85:177–188). Utskottet begränsar sitt yttrande över propositionen till de delar där föredragande statsrådet behandlar kvaliteten i arbetsmarknadsutbildningen (AMU), ansvar för kursplaner och lärarnas kompetens (prop. s. 21–25) samt samarbetet med det övriga utbildningsväsendet m. m. (prop. s. 33–43). Motsvarande begränsning görs beträffande motionerna.

I propositionen framhålls vikten av att arbetsmarknadsutbildningen fortsätter sina ansträngningar att erbjuda kursdeltagarna en kvalitetsmässigt god utbildning. Föredragande statsrådet föreslår att den nya AMU-myndigheten skall ha ansvar för *kvaliteten* i kursinnehållet och undervisningen. De kurser som AMU-organisationen anordnar för arbetsmarknadsverkets räkning (länsarbetsnämnderna) skall bygga på *kursplaner* som har beslutats av den nya centrala myndigheten. Denna bör samverka med skolöverstyrelsen (SÖ) i det centrala kursplanearbetet i syfte dels att undvika att resurser för kursplanearbete dubbleras, dels att säkerställa en viss jämförbarhet mellan AMU:s och den kommunala vuxenutbildningens yrkesutbildningar. Innan den centrala AMU-organisationen utarbetar kursplaner för AMU bör den undersöka om det redan finns någon kursplan inom det reguljära utbildningsväsendet som kan ligga till grund för arbetet. Den regionala AMU-organisationen skall ha möjlighet att anpassa de centralt fastställda kursplanerna efter regionala behov. Den bör även kunna få utarbeta försökskursplaner och bedriva utbildning i enlighet med dessa under en viss tid.

För att tillgodose behov av samråd och samarbete på central nivå bör enligt föredragande statsrådet några av de tjänster som till följd av omorganisationen kommer i fråga för den nya centrala myndigheten finnas kvar på SÖ.

I avsnittet om personalens uppgifter i den nya organisationen knyter föredragande statsrådet an till kravet på kvalitet i arbetsmarknadsutbildningen. För att upprätthålla en god kvalitet bör – anser statsrådet – kompetenskraven för de nya lärartjänsterna vara behörighet för lärartjänst på motsvarande nivå inom det allmänna skolväsendet eller utbildning och erfarenhet som kan bedömas likvärdig med dessa krav.

Utifrån kravet på kvalitet i arbetsmarknadsutbildningen och utbildningens

jämförbarhet med motsvarande utbildningar i gymnasieskolan och den kommunala vuxenutbildningen begärs i motionerna 1984/85:179 (vpk) yrkande 4, 1984/85:184 (fp) yrkande 1 i motsvarande del och 1984/85:188 (m) yrkande 4 i motsvarande del beslut av riksdagen som syftar till att säkerställa nödvändig kompetens och viss behörighet för AMU-lärarna. Enligt motionerna 1984/85:179 och 1984/85:188 bör behörighetskraven i princip vara desamma som gäller för det allmänna skolväsendet. Ett likartat krav på behörighet, men med hänvisning till AMU:s viktiga roll för utbildningsmässigt eftersatta grupper, framförs i motion 1984/85:181 (s) yrkande 2 i motsvarande del. Likaså med hänvisning till arbetsmarknadsutbildningens sociala mål föreslås i motion 1984/85:186 (fp) yrkande 1 ett uttalande av riksdagen om behörighetskrav för anställning som lärare i AMU. Enligt motion 1984/85:188 yrkande 4 i motsvarande del bör behovet av kontinuerlig fortbildning tillgodoses. I motion 1984/85:184 yrkande 1 i motsvarande del slutligen framhålls att kursplanerna inom AMU bör utformas på sådant sätt att AMU-elevernas utbildning bedöms likvärdig med gymnasieskolans på arbetsmarknaden.

För egen del vill utskottet anföra följande.

Utskottet instämmer till fullo i det som i både propositionen och motionerna har anförts om krav på god kvalitet i den framtida arbetsmarknadsutbildningen. Utskottet utgår från att målsättningen för det kommande arbetet med omorganisationen av AMU bl. a. skall vara att utbildningen i kvalitativt hänseende bibehålls på minst nuvarande nivå. Detta är angeläget inte bara sett ur allmän utbildningspolitisk synvinkel. Det gagnar även AMU:s övergripande mål och syften på bästa sätt. Det föreslagna samarbetet mellan SÖ och den nya centrala myndigheten betraktar utskottet som ett viktigt och angeläget led i strävan efter kvalitet i utbildningen. Det är viktigt att de centrala resurserna för läroplansarbetet avseende yrkesinriktad utbildning inte splittras. Den kompetens som finns inom SÖ bör därför utnyttjas. Utskottet utgår från att detta beaktas i organisationskommitténs arbete.

I likhet med motionärerna vill utskottet även se högt ställda krav på kompetens hos lärarna som en nödvändig förutsättning för tillfredsställande kvalitet på utbildningen inom AMU. Med hänvisning härtill och mot bakgrund av de i propositionen framförda förslagen om samverkan på det regionala och lokala planet med det övriga utbildningsväsendet – till vilka utskottet återkommer i det följande – finner utskottet det motiverat att AMU-lärarnas kompetens i vad gäller såväl pedagogisk skicklighet som yrkeskunnande bör motsvara det som krävs för behörighet för lärartjänst på jämförbar nivå inom det allmänna skolväsendet. Med hänsyn till AMU:s ofta speciella villkor – det kan t. ex. gälla att snabbt behöva tillgodose krav på udda och tillfälliga yrkesutbildningar – får vad utskottet nyss har anført emellertid inte utesluta möjligheten att för ett föreliggande speciellt behov anlita lärare i AMU som äger en utbildning eller en erfarenhet som inte är

densamma som behöriga lärare inom det allmänna skolväsendet har men som är jämförbar härmed.

Det bör enligt utskottet vara en uppgift för organisationskommittén att i samråd med berörda myndigheter på central nivå föreslå en sådan reglering av AMU-lärarnas behörighet som fyller de krav på kompetens som utskottet har angivit i det föregående.

Beträffande fortbildning och vidareutbildning av lärare inom AMU utgår utskottet från att det inom ramen för det utvecklingsarbete som skall bedrivas inom AMU-organisationen och som avses ha regional eller lokal förankring kommer att göras insatser för personalutveckling. Utskottet utgår från att organisationskommittén uppmärksammar de krav på kompletterande utbildning som kan ställas av lärare som i dag tjänstgör inom AMU men som inte anses fylla de behörighetskrav för lärartjänst som vid omorganisationen kommer i fråga.

Sammanfattningsvis finner utskottet att vad utskottet nu har anfört om krav på kvalitet i arbetsmarknadsutbildningen och därmed sammanhängande behov av visst samarbete mellan AMU och SÖ samt lärarnas inom AMU kompetens ligger väl i linje såväl med vad föredragande statsrådet har anfört i frågan som med de synpunkter och förslag som framförts i motionerna 1984/85:179 yrkande 4, 1984/85:181 yrkande 2 i motsvarande del, 1984/85:184 yrkande 1, 1984/85:186 yrkande 1 och 1984/85:188 yrkande 4 i motsvarande del. Utskottet finner det emellertid angeläget att organisationskommittén beaktar de synpunkter som här anförts.

I det avsnitt av propositionen vari samarbete med det övriga utbildningsväsendet behandlas erinrar föredragande statsrådet om riksdagens beslut om åliggande för länskolnämnderna att ta initiativ till samråd om utbudet av utbildning i gymnasieskolan, den kommunala vuxenutbildningen och AMU i länet (prop. 1983/84:116, UbU 1983/84:29, rskr 1983/84:412). Såväl länsarbetsnämnden som den nya regionala AMU-organisationen föreslås nu ingå i detta samråd. Förslaget syftar till en *samplanering* av det regionala utbildningsutbudet som skall leda till ett så effektivt utnyttjande som möjligt av de samlade utbildningsresurserna. En dubblering av utbildningsresurser bör därmed kunna undvikas.

Föredragande statsrådet förordar en *samverkan* mellan AMU och övriga utbildningsanordnare som innebär att tillgängliga resurser samutnyttjas – det kan röra sig om såväl lokaler och utrustning som lärare och övrig personal. I den mån gymnasieskolan kommer att få lediga utbildningsresurser som överensstämmer med AMU:s behov finner statsrådet det naturligt att dessa kan utnyttjas av AMU-organisationen. Omvänt bör gymnasieskolan och den kommunala vuxenutbildningen kunna utnyttja ledig kapacitet hos AMU. Samverkan mellan AMU-organisationen och övriga utbildningsanordnare föreslås ordnas genom köp resp. försäljning. Härvid skall prissättningen utgå från att full kostnadstäckning skall uppnås. Gällande bestämmelser för

gymnasieskolan och den kommunala vuxenutbildningen medger f. n. inte uppdragsutbildning. Föredragande statsrådet anser att en anpassning till det som nu föreslås i propositionen måste ske.

Enligt föredragande statsrådet bör även en *samordning* av de berörda utbildningsformerna ske på sådant sätt att samundervisning i gemensamma grupper inom en utbildningsform skall kunna anordnas. Då länsarbetsnämnden bedömer att det föreligger behov av att ordna sammanhållna förberedande kurser i allmänna ämnen, bör strävan vara att anlita den kommunala vuxenutbildningen. Föredragande statsrådet finner det inte motiverat att AMU-organisationen skall svara för allmän teoretisk utbildning av förberedande karaktär. Kommunerna bör efter beställning från länsarbetsnämnd eller AMU-organisation kunna anordna sådan utbildning.

I några motioner tas frågor upp rörande det i propositionen förordade samarbetet mellan AMU och det övriga utbildningsväsendet. Nödvändigheten av en samordning och ett samutnyttjande av alla utbildningsresurser, inkl. företagets utbildningskapacitet, understryks i motion 1984/85:185 (c) yrkande 1 c. Det är först genom att effektivt och samordnat utnyttja den kapacitet som finns som det blir möjligt att nå högt ställda mål såväl i kvalitativt som ekonomiskt hänseende, när det gäller AMU. Motionärerna framhåller också att ledig utbildningskapacitet i gymnasieskolan måste utnyttjas i sammanhanget. Även i motion 1984/85:184 (fp) yrkande 4 berörs möjligheten till köp av ledigbliven utbildningskapacitet inom gymnasieskolan. Motionärerna framhåller därjämte vikten av att köpa utbildning av företag. I motionen behandlas också den föreslagna ordningen med myndigheters köp av utbildning av varandra. Samtliga kostnader, även de som hänförs sig till central ledning och administration, bör tas med vid beräkningen av utbildningskostnaderna i samband med ett upphandlingsförfarande. Härigenom tillmötesgås kravet på konkurrensneutralitet (yrkande 2). Enligt motion 1984/85:188 (m) yrkande 3 bör AMU inte ha ett alltför brett utbud av utbildningar. Förutom de grundläggande teoretiska utbildningar som enligt propositionen föreslås föras över till den kommunala vuxenutbildningen bör enligt motionärerna även andra kurser i AMU:s nuvarande kursutbud åvila skolväsendet i den mån de har en sådan längd och uppläggning att de väl stämmer med den kommunala vuxenutbildningens allmänna förutsättningar. Riksdagen föreslås besluta att som sin mening ge regeringen till känna vad i motionen har anförts om den principiella ansvarsfördelningen mellan AMU-myndigheterna och skolväsendet (yrkande 3). Även i denna motion berörs frågan om konkurrens mellan skolväsendet och AMU. För att ett system med konkurrens skall kunna fungera bör de reella kurskostnaderna alltid redovisas.

Utskottet vill mot bakgrund av det som anförts i propositionen och motionerna för egen del anföra följande.

Utskottet instämmer i vad föredragande statsrådet har förordat beträffande ett föreskrivet reguljärt samarbete på regional och lokal nivå mellan AMU

och det övriga utbildningsväsendet. Härvid delar utskottet såväl statsrådets som motionärernas uppfattning att det är angeläget att utnyttja befintliga utbildningsresurser så effektivt som möjligt. Det som i förevarande hänseende anförs i propositionen och motionerna stämmer väl överens med vad utskottet under det förra riksmötet anförde i sitt av riksdagen godkända betänkande UbU 1983/84:29 om gymnasieskola i utveckling (prop. 1983/84:116).

Enligt regeringens förslag skall arbetsmarknadsverket kunna köpa tjänster i form av utbildning av såväl den nya AMU-organisationen som den kommunala vuxenutbildningen och gymnasieskolan. De regionala AMU-myndigheterna (uppdragsmyndigheterna) och det kommunala skolväsendet kommer, som utskottet ser det, att konkurrera med varandra. Syftet härmed är självfallet att åstadkomma lägre kostnader för ifrågavarande utbildning.

Enligt utskottet finns emellertid risk för att ett konkurrensförhållande leder till konflikt med målsättningen att etablera ett reguljärt samarbete mellan utbildningsanordnarna. Ambitionen hos en utbildningsanordnare att själv anordna utbildningar som kan erbjudas av en annan utbildningsanordnare bör enligt utskottets mening underordnas strävan till samarbete i olika former över gränserna för de skilda skolformerna. En sådan inriktning på verksamheten minskar enligt utskottets bedömning inte möjligheterna att hålla kostnaderna nere.

Utskottet ifrågasätter inte AMU:s uppgift att tillhandahålla utbildningar som snabbt kan tillgodose akuta önskemål och sådana utbildningar som fyller de särskilda krav som kommer i fråga mot bakgrund av AMU:s övergripande mål och syften. Utskottet finner emellertid skäl att peka på att gymnasieskolan och den kommunala vuxenutbildningen skall ge yrkesutbildningar som svarar mot samhällets behov, även när dessa förändras. I sammanhanget bör erinras om de lokalt arbetsmarknadsanknutna specialkurserna och verksamheten med regionalt beslutade högre specialkurser.

Utskottet vill stryka under vad i propositionen anförs om att arbetsmarknadsutbildning inte bör anordnas, om arbetsmarknadens behov av utbildad arbetskraft kan täckas genom det ordinarie utbildningsväsendets försorg.

Utskottet fäster arbetsmarknadsutskottets uppmärksamhet på att ett ökat ianspråktagande av gymnasieskolans och den kommunala vuxenutbildningens resurser kan medföra behov av en omfattning på organisationen (årselevplatser resp. undervisningstimmar) som inte kan motiveras utifrån storleken på ungdomskullarna m. m. Utskottet utgår från att förslaget om full kostnadstäckning vid prissättning av erbjudna utbildningar skall kunna finansiera en bibehållen eller i förekommande fall en utökad organisation som betingas av utbildningar för AMU.

Utskottet har inget att erinra mot att bestämmelserna för gymnasieskolan ses över i syfte att där möjliggöra uppdragsutbildning. Riksdagen har under innevarande riksmöte beslutat om uppdragsutbildning anordnad inom kommunal vuxenutbildning (prop. 1983/84:169, UbU 1984/85:1, rskr

1984/85:11, jfr även prop. 1984/85:37 om vuxenutbildningslag).

Även beträffande de i förevarande sammanhang behandlade frågorna om samarbete mellan AMU och det övriga utbildningsväsendet finner utskottet att vad i motionerna 1984/85:184 yrkandena 2 och 4, 1984/85:185 yrkande 1 c och 1984/85:188 yrkande 3 har anförts i huvudsak stämmer överens med förslagen i propositionen. Utskottet anser att arbetsmarknadsutskottet med hänvisning härtill bör avstyrka motionerna och därjämte tillstyrka proposition 1984/85:59 i motsvarande del.

I motion 1984/85:187 (s) yrkande 2 åberopas *folkhögskolornas* erfarenheter av *utbildning för vuxna*. Motionärerna förordar att AMU-organisationens samverkan med andra utbildningsanordnare även skall inkludera folkhögskolorna.

Utskottet finner, liksom föredragande statsrådet, det naturligt att det i det enskilda fallet liksom hittills bör vara möjligt för länsarbetsnämnden att bevilja utbildningsbidrag för förberedande studier vid folkhögskola. Utskottet är emellertid inte berett att i detta sammanhang tillstyrka förslag om sådant samarbete som innebär att folkhögskola tillhandahåller utbildning åt AMU eller länsarbetsnämnd på uppdragsbasis. Utskottet vill framhålla att folkhögskolan har till uppgift att främja allmän medborgarlig bildning (2 § folkhögskoleförordningen, 1977:551). Det bör även påpekas att folkhögskolorna står principiellt fria i förhållande till utbildningssystemet i övrigt. Arbetsmarknadsutskottet föreslås med hänvisning till det anförda avstyrka motion 1984/85:187 yrkande 2. I sammanhanget vill utskottet peka på att regeringen har riksdagens bemyndigande att – i den mån arbetsmarknads-skäl så påkallar – anordna vissa kurser för arbetslös ungdom på folkhögskolor.

Utskottet har inget att erinra mot regeringens förslag att i samband med omorganisationen av arbetsmarknadsutbildningen föra över ansvaret för den nuvarande grundutbildningen av vuxna zigenare inom AMU till grundutbildning för vuxna (grundvux).

Stockholm den 27 november 1984

På utbildningsutskottets vägnar  
GEORG ANDERSSON

*Närvarande vid ärendets slutbehandling:* Georg Andersson (s), Kerstin Göthberg (c), Per Unckel (m), Rune Rydén (m), Helge Hagberg (s), Lennart Bladh (s), Iris Mårtensson (s), Lars Svensson (s), Björn Samuelson (vpk), Gunnar Hökmark (m), Larz Johansson (c), Ingvar Johnsson (s), Sören Häggroth (s), Linnea Hörlén (fp) och Lars-Erik Ahlinder (m).

**Avvikande mening**

Per Unckel, Rune Rydén, Gunnar Hökmark och Lars-Erik Ahlinder (alla m) anser

*dels* att den del av utskottets yttrande på s. 5 som börjar "Enligt utskottet" och slutar "kostnaderna nere" bort utgå.

*dels* att den del av utskottets yttrande på s. 5 som börjar "Utskottet vill" och slutar "utbildningsväsendets försorg" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill stryka under vad i propositionen anförts om att arbetsmarknadsutbildning inte bör anordnas, om arbetsmarknadens behov av utbildad arbetskraft kan täckas genom det ordinarie utbildningsväsendets försorg. Utskottet vill vidare framhålla att AMU:s främsta uppgift på yrkesutbildningens område skall vara att svara för det utbildningsbehov som med hänsyn till konjunkturen varierar över tiden. Utskottet anser därför att förutom den grundläggande teoretiska utbildning som regeringen i propositionen föreslår skall föras över till den kommunala vuxenutbildningen, även andra kurser inom AMU:s nuvarande kursutbud bör åvila skolväsendet i den mån de har en sådan längd och uppläggning att de väl stämmer med skolväsendets allmänna förutsättningar.

*dels* att den del av utskottets yttrande på s. 6 som börjar "Även beträffande" och slutar "motsvarande del" bort ha följande lydelse:

Vad utskottet i det föregående har anført om samarbete mellan AMU och det övriga utbildningsväsendet anser utskottet att riksdagen med bifall till motion 1984/85:188 yrkande 3 och med anledning av proposition 1984/85:59 samt motionerna 1984/85:184 yrkandena 2 och 4 samt 1984/85:185 yrkande 1 c som sin mening bör ge regeringen till känna.

